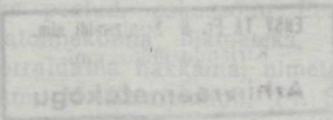

Maadeteaduse sõnad

Maadeteaduse - sõnad.

See leht palutakse ühes arvustusliste tähendustega 1. detsembriks s. a. Eesti Kirjanduse Seltsi keeleteoimekonnale sisse saata.

„Eesti Kirjanduse Seltsi“ kirjastus 1910.

Maabetsaduse - sõnad

Trükitud „Postimehe“ trükikojas, Tartus.

ENSV TA Fr. B. Kreutzwaldi nim.
Kirjandusmuuseumi
Arhiivraamatukogu

63857

Maadeteaduse-sõnad.

Sõnad on vahenditeks, mille abil oma mõtteid avaldame. Kuid ainult siis on sõna parajal paigal, kui ta kuulaja selle sama mõiste juurde viib, mis kõneleja meeles mõlkus. Kui kuuleme näit. sõna „ilm“ üksikult ehk niisuguste sõnadega ühenduses, mis mõistet küllalt kindlalt ära ei määra, siis jääme alles kahevahele, mis temaga tähendada tahetakse: kas õhukonna muutuvat olekut („ilm on pilves“), kas maiseid, isekeskis ühendusesolevaid asju („ilmast lahkuma“ = ära surema), kas üleüldse kõiki loodasju („sa tahad ilma kätte saada“ = oled täitmata), kas ainult inimesi kogumõistena („ilm sööb ja hirvitab“ — ihnuri pärandust), või paljalt otsatu suurt avarust („ilma ruum“).

Luulekeeles, kus enamasti tahtmiski ei tundu olevat kõike täies selguses välja ütelda, vaid muist maad ka lugeja vabale mõttelennule jäetakse, niisugune mitmetähendusline sõna suurt ei eksita, mõnesuguse varjendi avaldamiseks võib koguni soovitavgi olla. Ise lugu on siis, kui mõistete vahel peab teravat vahet tegema, kui ikka võimalik pole vahetegeviseks terveid lauseid tarvitada: siis on sarnased sõnad, millel oma neli viis tähendust, aina kammitsateks, mis igal sammul vaba käiku kütkendavad ja mõtte, nagu kotka, oheliku otsas hoiavad. — Koolis, kus õpilasi uute mõistetega tuleb tutvustada, nendele neid selgitada ja omaseks teha, ei saa vähemaga leppida, kui sellest nõudmisest kinni pidada, et — iga mõiste äratähendamiseks olgu oma ise sõna! Sest sõnade lõnkuvus võib ka põhjuseks olla, mis järjekindlat mõtlemist takistab ja õpilast kergesti lohakusele avateleb.

Selle nähes ep ongi Eesti Kirjanduseseltsi keeleteoimekonnas tarvilikuks peetud, oskussõnu Eesti keeles kindlaks määrata. — Alatoimekonna liikmeteks, kes maadeteaduse- oskussõnu pidi korraldama hakkama, nimetati keeleteoimekonna poolt: J. Jurkatam, M. Kampmann, Pr. Sauer, K. Tasak ja J. Tammemägi. Eeltööde tegemine ja seninitarvitatud maadeteaduse-sõnade kogumine jäeti viimase hooleks, kes siiakuulduvad nimetused järgmiste raamatute seest kokku korjas: B. Gildenmann, Mailma made õppetuis; Koli-ramat, viies jagu; Geograhvi, ehk õpetuis maailma suurusest ja maailma maadest; Koolilaste geograafia raamat; J. Muchell, Geograafia õpetuse käsiraamat; G. Blumberg, Juhataja kodu- ning isamaa tundmisele; C. R. Jakobson, Veikene geografia; M. J. Eisen, Vene-maa geografia; J. Jung, Geograhvi õpetuis; M. Uniwer, Maadeteadus; J. L. Jürgens ja K. Tasak, Geografia õperaamat

(kolm jagu); R. Aawakiwi, Meie maaker minevik; Dr. J. Hurt, Eesti astronomia; J. L. Jürgens, Lühikene astronomia; G. E. Luiga, Maaker elulugu; J. A. Rahamägi, Täheteaduse põhjusõpetused; J. Kipper ja A. Johannson, Põllutöö õpetus; A. Grenzstein, Eesti sõnaraamat; DDr. Wiedemann-Hurt, Ehnstnisch-deutsches Wörterbuch.

Pärast eeltööde lõpetamist ürgas nimetatud alatoimekond oma tegevust. Läänud aasta oktobrikuu keskpaigast kuni käesoleva aasta aprillikuu keskpaigani peeti 34 koosolekut ära. Iga koosolek, kus kogutud aineid läbi harutati: teatud mõiste äratähendamiseks mõni juba varemini tarvitatud sõnadest vastu võeti ehk mõnda kohasemat uut otsiti, kestis läbistikku tundi kolm.

Oma töö viljana avaldab toimekond alamaljäreneva sõnastiku ja kutsub üles kõiki, kes selles mõnda puudust märkab ja kes meie emakeele edendamiseks tahab kaasa töötada, teda arvustama. — Iseäranis soovitav oleks, kui toimekonnale saadetaks niisuguseid maadeteaduslisi sõnu, mis mõnes kolgas ehk käidavad on, mida aga siin mitte ei ole tarvitatud, vahest ainult sellepärast, et neid ei tuntud. Igaühele, kes oma aadressi üles annab, saadetakse „Maadeteaduse-sõnad“ ilma hinnata koju kätte — arvustamiseks. Arvustused, nõuuanded ja uued ettepanekud palutakse võimalikult kuni käesoleva aasta 1. detsembrini toimekonnale sisse saata. (Kõigi siiapuutuvate küsimiste, teadete ja saadetuste adr.: Tartu, „Eesti Kirjandus“, Tammemägi). — Sellejärele peetakse keeleteoimekonna poolt suuremad koosolekud ära, kus „Maadeteaduse-sõnad“ sisse-saadetud arvustuste valgel uuesti läbi harutatakse, tarvilikud parandused, muudatused ning täiendused ette võetakse ja lõpulikult kindlaks määratakse, missuguseid oskussõnu üleüldiseks tarvitamiseks soovitada. —

Maadeteaduse-sõnad ilmuvad siin kahes jaos. Et trükkulud mitte suureks ei läheks, on II. jaos ainult Vene sõnastikku tarvitatud.

Keeleteoimekonna nimel

J. Tammemägi.

- äquatoriale Strömung, экваториальное течение, palavvöö-voolus ;
 — Zone, — -ый пояс, palavvöö.
- Äquinoktium, равноденствие, päevavühtlus ;
 Frühlings- —, — весеннее, kevadine pööripäev ;
 Herbst- —, — осеннее, sügisene pööripäev.
- Äquinoktialsturm, буря во время равноденствия, pööripäevatorn.
- Areal od. Bodenfläche, пространство земли, maalahmak (om. -lahmaku).
35. Archipelagus, архипелаг, saarestik.
 arktische Zone, арктический пояс, külmvöö.
 artesischer Brunnen, артезианский колодезь, puurkaev.
 Asteroid, астероид, täherpude (om. -pudeme, mitm. -pudem).
- Atlas, атлас, kaardiraamat.
40. Atmosphäre, атмосфера, õhukond.
 Atoll, атоль, korallisaar.
 Aue, нива, agu.
 Ausfluss, исток [рўки], [jõe-]lähe (Tüvi on sõnas : lähen. Käänata nagu „ehe“), -algus.
 Ausland, иностранное государство, väljamaa.

B.

45. Bach, ручей, oja.
 Bachusen, заводь, ojakäär, abajas (om. abaja).
 Bachinsel, рўчнойостров, umbkäär (om -kääru).
 Bächlein, ручеек, ojakene, tire, nõrg (om. -nõrgu).
 Bachwiese, поемный луг, luht (om. luha).
50. Bai, залив, laht.
 Bank, мель, liivaseljak, leetseljak.
 Bär, der grosse, Большая Медведица, Suur-vanker ;
 — der kleine, Малая —, Väikevanker.

- Binnenland, внутренняя страна, sisemaa.
- Binnenmeer, внутреннее море, sisemeri.
- Binnensee, озеро, järv.
85. Binnenwasser v. Binnensee. Blitzröhre od. Blitzsinter, фугурить, piksekivi.
- Boden v. Erdboden.
- Bodenart v. Erdboden.
- Brache, парь, kesa.
90. Brachfeld, паренина, kesarõld.
- Brandung, прибой волнь, бурунь, murdlained.
- Breite, широта, laius; geographische —, географическая —, —, —, maadeteaduslik —; nördliche, südliche —, сьверная, южная —, rõhja-, lõuna- —.
- Breitengrad, широта, laius, laiusiht.
- Breitenkreis, параллельный кругъ, lausering.
95. Brise, бризъ, vinne (om. vinne. Näit „vinne ilm“; „ilm on pilvevinnes“), maa-ehk mere-tuul.
- Bruch, болотистое мѣсто, заросшее кустарникомъ, radrik.
- Brustacker, обрабатываемое поле, südarõld.
- Bucht, бухта, lõugas (om. lõuka).
- Bucht (in einer Flussmündung), губа, lõhang (om. lõhangu).
100. buchtig, извилистый, lõukaline. Buschel, бугоръ, kühm.
- Burg, укрѣпленный замокъ, kants.
- Buschland, перелогъ, metsmaa.
- Buschheuschlag, сѣнокосъ, по-росшій кустарникомъ, võsaheinamaa.
105. Busen v. Meerbusen.

D.

- Damm, насыпь, mulle (om. mulde. Tartu-murrakus tarvitata. Tüvi on seesama, mis sõnal muld).
- Dampf, парь, aur.
- Deich, плотина, pais.
- Delphine, Дельфинь, Väike-rist.

110. Delta, дельта, jõesu-saarestik, delta.
 Despotie, деспотія, võimuvallitsus.
 Dickicht, чаща, tihnik.
 Diluvialschicht, допотопный [наносный] слой, eennemuistne uhtlademik.
 Dock, докъ, [laeva-] tokk (om. toki).
 115. Donner, громъ, kõu.
 Dünen, дюны, luitud (ains. luide), liivahanged.
 Dunst паръ, rōsi (om. rōsi).
 Dürre, засуха, pōud.

E.

- Ebbe, отливъ, тõõn.
 120. Ebene, равнина, tasandik.
 Eiland v. Insel.
 Einöde, глушь, kond (om. konnu).
 Einsattelung, сѣдловина, mäerübi (om. -rübja. Pärnu pool tuttav), mäesadul.
 Einsturz (am Ufer), осыпь, jäärak.
 125. Eis, ледъ, jää.
 Eisberg, ледяная гора, jäämägi.
 Eisfeld, ледяное поле, jäälaam (om. -laama), jääväli.
 Eisscholle, льдина, jäävare, pahkras (om. pahkra. Lääne-maakonnas tarvitata).
 Eisspalt, трещина, jääpragu.
 130. Ekliptik, эклиптика, päikese-tee.
 Engpass, тѣснина, mäekitsandik.
 Erdachse, ось земли, maatelg.
 Erdbahn, орбита земли, maakeratee.
 Erdball, земной шаръ, maakera.
 135. Erdbeben, землетрясение, maavärisemine.
 Erdboden, почва, aluspind.
 Erde, земля, maa.
 Erdgürtel, поясъ, maavöö.
 Erdkugel v. Erdball.
 140. Erdkunde, землелѣдѣніе, географія, maadeõpetus, -teadus.
 Erdmasse, масса земли, maakera kogu.
 Erdoberfläche, поверхность земного шара, maakera pind.

- Erdrinde, земная кора, maakerakerakoor.
 Erdrücken, гряда, maaseljak.
 145. Erdstoss, подземной удар, maa-alune tõuge.
 Erdteil, часть света, maailmajagu.
 Erdwall, валъ vall (om. valli).
 Erdzone, поясъ земли, maavöö.
 Erdzunge v. Landzunge.
 150. Erhöhung, возвышенность, kõrgendik.
 Ernte, жатва, урожай, lõikusaak, voos.
 erratic Block, эрратический валунъ, kalevite-gäpsukivi.
 Eruption, извержение, purtskamine.
 Eruptivgesteine, вулканическия горныя породы, purts-mäetõug.
 155. Erz, руда, kivind (om. kivindi; tuletatud sõnast kivi).

Г.

- Fabrik, фабрика, заводъ, tehas.
 Fahrwasser, фарватеръ, laevatee.
 Fata Morgana, фата-моргана, миражъ, марево, terendus, kangastus.
 Fauna, фауна, loomastik.
 160. Federwolken, перистыя облака, kiudpilved, tuulehagu.
 Feld, поле, põld.
 Feldrain, межа, põlluperv, — parras.
 Feldstreifen, полоса, maariba.
 Fels, скала, kalju.
 165. Fels, утесъ, kaljurüngas.
 Felsblock, обломокъ скалы, kaljurahn (om. kaljurahnu).
 Felsengebirge, скалистые горы, kaljumägestik.
 Felsenkette, цѣпь скалъ или каменныхъ горъ, kaljuahelik.
 Felsenmasse, громада или масса скалъ, kaljurüngastik.
 170. Felsenpforte, тѣснина, kaljukitsandik.
 Felsenspitze, вершина утеса, kaljutipp.
 Felsenwand, утесъ, kaljusein.
 Festland, материкъ, mannermaa.

- Feuchtigkeit, влажность, niiskus.
175. Findingsblock v. erraticuscher Block.
Firmament, сводъ небесный, taevaalaotus.
Firn, фирнь, sõmerlumi.
Fische, Рыбы, Kalad.
Fischerei, рыболовство, kala-püük.
180. Fischzucht, рыбоводство, kala-kasvatus.
Fixstern, неподвижная звезда, kinnistäh.
Fjord, фюрдь, merekoold (om. merekoolu).
Flächenraum des Wassers, водное пространство, veelagamik (om. -lagamik).
Flachland, низменность, lausik-maa.
185. Flecken, мѣстечко, alev.
Fliesenstein, плитнякъ, raas.
Flora, флора, taimestik.
Flözgebirge, флцовая формация, vajukslademik.
Flugsand, сыпучій песокъ, aju-liiv, tuisulliv.
190. Fluss, рѣка, jõdi.
Flussarm, рукавъ рѣки, jõevant (om. -vandi).
Flussbett, русло, jõelamemik, — -säng.
Flussbiegung, поворотъ рѣки, jõekäänak.
Flussgebiet, бассейнъ рѣки, jõekond.
195. Flussgefälle, падение рѣки, jõelangus.
Flusskarte, карта рѣкъ, jõekaart.
Flussmündung, устье рѣки, jõesuu.
Flusssee, проточное озеро, läbi-voolu-järv.
Flusssystem, рѣчная система, jõekavastik.
200. Flut, приливъ, tõus.
Formation, формация, образование, lademik.
Forst, лѣсъ, laas (om. laane), laan.
Forstwirtschaft, лѣсоводство, metsaasjandus.
Frost, морозъ, pakane
205. Frühling, весна, kevade.

- Frühlingszeichen, знак весны, kevadetähes (om. tähes).
 Fuhrmann, Арктуръ, Jõulu-tähestik.
 Fulgurit v. Blitzröhre.
 Furt, бродъ, koole (om. koolme).
 210. Fusspunkt, надиръ, jalapunkt.
 Fusssteg, тропа, jalgte.

G.

- Gabelung, v. Bifurkation.
 Garten, садъ, aid.
 Gartenbau, садоводство, aiadus, aiatöö.
 215. Gebiet (eines Flusses) v. Flussgebiet.
 Gebiet, область (напр. Тургайская), valitsuskond (näit. Turgai —).
 Gebirge, горы, mägestik.
 Gebirgskamm, горный гребень, mäehari.
 Gebirgskette, горная цѣпь, mäeahelik.
 220. Gebirgsknoten, горный узелъ, mäesõlm.
 Gebirgspass, горный проходъ, mäekuru.
 Gebirgrücken, v. Bergrücken.
 Gebirgssattel v. Einsattelung.
 Gebirgstock v. Gebirgsknoten.
 225. Gebirgssystem, горная система, mäekavastik.
 Gebirgszweig, горный отрогъ, mäeharu.
 Gebüsch, кустарникъ, puhmastik.
 Geest, высокая и песчаная земля, гесты, liivanõmm.
 Gefälle (eines Flusses) v. Flussgefälle.
 230. Gegend, мѣстность, maakoht.
 Gegenfüssler, антиподъ, vastujalgne
 Gehänge (eines Berges), скатъ горы, mäeveer (om. veeru).
 Gehölz, роща, salu, metsatukk.
 Gemma, Гемма, Kuhjalava, [Kuhjapesa].
 235. Gemüse, овощи, keeduvili, õuevili.

- Gemüsefeld, бахча, keeduvilja-,
 õuevilja-põld.
- Gemüsegarten, огородъ, keedu-
 vilja-, õuevilja-aid.
- Geographie, география, maade-
 teadus, -õpetus¹⁾;
 — mathematische, physische,
 politische, математическая,
 физическая, политическая
 —, suuruseteadusline, ol-
 lusline, oluline —
 geographisch, географический,
 maadeteaduslik;
 — -e Breite v. Breite;
 — -e Länge v. Länge;
 — -es Netz, градусная сѣтка,
 sihvivõrk.
240. Geologie, геология, maadeteadus.
 geschichtete Gebirge, осадоч-
 ные или непуническія по-
 роды, vajus-mäetõug.
- Gestade, берегъ (моря, озера),
 (mere, järve) veer, om veere).
- Gestalt der Erde, видъ, форма
 земли, maakera kuj.
- Gestein od. Gebirgsart, горная
 порода, mäetõug.
245. Gestöber, метель, tuisk.
- Gesträuch, кустарникъ, põõ-
 sastik.
- Gestrüpp, заросль, rägestik.
- Gewerbe, промыселъ, asjandus.
- Gewitter, гроза, pikne, äike.
250. Gewitterregen, дождь съ гро-
 момъ или съ грозой, pikse-,
 äikesevihm.
- Gewitterwolke, громовая, гро-
 зовая туча, kõue-, äikese-,
 piksepilv.
- Gewürz, пряности, maitsend
 (mitm. maitsendid; tuletatud
 sõnast m a i t s e m a).
- Geyser, гейзеръ, kuumavee-
 purtsallikas, geiser.
- Glatteis, гололедица, kõlejää.
255. Gleicher v. Ä q u a t o r.
- Gletscher, ледникъ, глетчеръ,
 jääliugustik.
- Glint, глинтъ, maltsakallas.
- Globus, глобусъ, keras (om ke-
 rase; tuletatud sõnast k e r a),
 gloobus.
- Glut, зной, сильный жаръ,
 kuumus.

1) T ä h. Kui maadeteadust õpetatakse, siis: m a a d e õ p e t u s.

260. Golf v. Meerbuse n ja Bai. Gouvernement, губернія, kubernang.
 Graben, ровъ, kraav.
 Grabhügel, могильная насыпь, курганъ, kääbas.
 210 Granit, гранитъ, gaudkivi.
 265. Grant, грантъ, гравій, дресва, kruus, mügi (om. mügi), sõmer.
 Grenze, граница, piir.
 Grotte, гротъ, kaljukoobas.
 Grube, яма, haud, [auk].
 Gruppegebirge, горныя группы, salkmägestik.
 270. Gyps, гипсъ, kips.

II.

- Hafen, гавань, sadam.
 Hafendamm, моль, muul (om. muuli).
 Haff, гафъ, lahemeeri.
 Hagel, градъ, rahe.
 275. Hain, роща, hiis.
 Halbinsel, полуостровъ, poolsaar.
 280 Halbkreis, полукругъ, poolring.
 Halbkugel, полушаріе, maapoolik.
 Haufenwolken, кучевыя облака, pilvekahad, pilverünkad.
 280. Hauptkamm, главный хребетъ, päähari.
 Hauptkarte, генеральная карта, üleüldine kaart.
 Hauptstadt, столица, päälinn.
 Haustier, домашнее животное, koduelajas.
 Hecke, живая изгородь, rõõsasaid.
 285. Heide, пустошь, põmm.
 Heilquelle, цѣлебный источникъ, tervisevee-allikas.
 Hemisphäre, полушаріе, maapoolik;
 nördliche, südliche —, сѣверное, южное —, põhja, lõuna —;
 östliche, westliche —, восточное, западное —, ida, lääne —.
 Herbst, осень, sügis
 Herbstzeichen, знак осени, sügisetahes.

290. herumwandernd, бродячий, hulkuja.
 hervorquellen, бить ключемъ, uhkama.
 Heuschlag, покось, niit, heinamaa.
 Himmelsgegend, страна свѣта, ilmakaar, taevakaar.
 Himmelsgewölbe v. Firmament.
295. Himmelskarte, карта небесныхъ свѣтилъ, taevakaart.
 Hitze, жара, palavus.
 Hochebene, плоская возвышенность, плоскогоріе, killmaa.
 Hochgebirge, высокія горы, kõrgemägestik.
 Hochland, нагорная страна, нагоріе, kõrgustik.
300. Hochwasser, полноводіе, tõusuvesi, loemerī.
 Hof um die Sonne, den Mond, круги около солнца или луны, päikesetara, kuutara.
 Höhe, высота, kõrgus;
 absolute, relative —, абсолютная, относительная —, iseline, võrreldav —.
 Höhenzug, кряжъ, mäeseljak.
 Höhle, пещера, koobas.
305. Hohlweg, ущелье, mäelõhestik.
 Holm, островокъ, laid (om. laiu).
 Horizont, горизонтъ, silmapiir.
 Hügel, холмъ, küngas, kink.
 Hügelgruppe, группа холмовъ, küngastik.
310. hügelig, холмистый, künkline.
 Hügelreihe, цѣпь холмовъ, küngasahelik.
 Humus, перегной, черноземъ, mustmuld.
 Hungerquell, перемежающийся ключъ, ajajärguline allikas.
 hydrographische Karte, гидрографическая карта, veekaart.

I.

315. indigene Bevölkerung, коренное население, pärisrahvas.
 Industrie, промышленность, tööstus.
 Insel, островъ, saar.

- Inselgruppe, группа острововъ, saarestik.
 Inselkette, цѣпь острововъ, ahelsaarestik.
 320. Inselkranz, киклады, rōngas-saarestik.
 Inselmeer, Inselwelt v. Inselgruppe.
 Irriicht, блудящій огонь, põiatuli.
 Isochimen, изохимены, talveühesoojajooned.
 isolierter Berg, отдѣльная гора, eraldatud mägi.
 325. Isotheren, изотеры, suveühesoojajooned.
 Isothermen, изотермы, aastaühesoojajooned.
 Isthmus v. Landenge.

Ж.

- Jahr, годъ, aasta.
 Jahreszeit, время года, aasta-aeg.
 330. Joch, горный хребетъ среди двухъ долинъ, oruike (om.-ikke).
 Jungfrau, Дѣва, Neitsi.

К.

- Kälte, холодъ, külm, külmus.
 Kammgebirge, горный хребетъ, harimägestik.
 Kanal, каналъ, põva, kanal.
 335. Kap v. Vorgebirge.
 Kapella, Капелла, jõulutäht.
 Karawane, караванъ, killavoor.
 Karte, карта, kaart.
 Kaskade, каскадъ, veekukutus.
 340. Kassiopeia, Кассіопея, Loogatahestik, Vastla-tähestik.
 Kessel v. Bergkessel.
 Kielwasser, кильватеръ, laevajoom (om.-jooma).
 Kies v. Grant.
 Kiesel, галька, круглякъ, muna-kivi.
 345. Kimmung, v. Fata Morgana.
 Klīma, климатъ, ilmastus, kliima.
 Klippe, подводный камень, gava.
 Kluft, ущелье, lõhestik.
 Kohlenformation, каменноугольная формация, kivi-sõekiht.

350. Kolonie, колонія, asumaa.
Kontinent v. Festland.
— -al- Klima, материковый климат, moppermaa-ilmastus.
Komet, комета, sabaga-täht.
Kompass, компасъ, kompas;
— -häuschen, — -ный ящикъ, kompasikere.
Koppel, огороженный выгонъ, koppel.
355. Koralleninsel v. Atoll.
Korn, зерновой хлѣбъ, teravili.
Krater, кратеръ, жерло, mäe-avang (от. -avangu).
kräuseln, зыбаться, kurrutama („Meri lööb kurdu“ — das Meer kräuselt sich, море зыблется).
Krebs, Ракъ, Vähk.
360. Kreis, уѣздъ, maakond.
Kreuzweg, перекрестокъ, rist-tee.
Kugelgestalt, шарообразный видъ, kega kuju.
Kulturgewächs, культурное растение, kodutaim.
Kupitze, колица, piirikääbas.
365. Küste, морской берегъ, взморье, mereäär, mereserv.
Küstenfluss, прибрежная рѣка, mereäärne jõgi.

L.

- Lage, положение (мѣстности), paik, koht.
Lagune, лагуна, lannumeri.
Lämmerwolken, барашки, laigulised pilved (Rahvalaulus: „taevas laia, laiguline“).
370. Land, trockenness, суша, maisamaa.
Landenge, перешеекъ, maakitsus.
Landhaus, дача, suvila, rahula (Tuletatud sõnadest suvil, rahula).
Landkarte, географическая карта, maakaart.
Landrücken v. Erdgüsken.
375. Landschaft (eine Gegend), мѣстность, maakoht, maastik.
Landsee, озеро, järv.
Landspitze, носъ, neem.
Landungsplatz v. Anfurt.
Landzunge, коса, säär.

380. Länge, долгота, pikkus ;
geographische —, географическая —, maadeteaduslik — ;
östliche, westliche —, восточная, западная —, ida-, lääne —.
- Längengrad, долгота, pikkus, pikkusesiht.
- Längenthal, продольная долина, pikuong.
- Laubwald, лиственный лѣсъ, чернолѣсье, lehtmets.
- Lauf (eines Flusses), течение (рѣки), (jõe) jook ;
Ober-, Mittel-, Unter- —, верхнее, среднее, нижнее —, ülem-, kesk-, alam- —.
385. Lauffeuer, бѣглый огонь, kulu-tuli.
- Lawa, лава, virn, laava.
- Lawine, лавина, lumeveermes (om. -veerme).
- Lehm, глина, savi.
- Leuchtturm, маякъ, majakas, tuletorn, raak (om. raagi).
390. Liman, лиманъ, laukameri.
- Lootse, лощманъ, loots.
- Löwe, Левъ, Lõvi.
- Luft, воздухъ, õhk.
- Luftballon, воздушный шаръ, õhukong (om. -kongi).
395. Lufterscheinung, воздушное явление, õhuhähtus.
- Luftschicht, слой атмосферы, õhukiht.
- Luftspiegelung v. F a t a M o r g a n a.
- Luftströmung, течение воздуха, õhuvoolus.
- Lyra, Ли́ра, Vanad-reinad (om. reinaste).

М.

400. Magnetnadel, магнитная стрѣлка, magnetinõel.
- Marschland, марши, padur (om. padura).
- Massengebirge, горныя массы, tompmägestik.
- Massengesteine, сплошныя вулканическія горныя породы, tomp-mäetõug.
- Masstab, масштабъ, [kaardi] mõõt.

405. Meer, море, meri.
 Meerbusen, заливъ, laht.
 Meerenge, проливъ, väin, mere-
 kitsus, salm (om. salme.
 Salm = kahe saare vahel olev
 väin).
 Meeresbucht v. Bucht.
 Meeresfläche, поверхность
 моря, mererind.
 410. Meeresküste v. Küste.
 Meeresleuchten, морское свѣ-
 чение, merehülgus.
 Meerestiefe, глубина морская,
 meresügavus.
 Meeresstrom, морское теченіе,
 merevoolas (om. -voolase).
 Meeresströmung, морское тече-
 ніе, voo (os. vood. Voo =
 ajutine mere voolus).
 415. Meeresstrudel v. Strudel.
 Melioration, меліорация, [maa-]
 parandamine.
 Mergel, мергель, sarapuuasavi,
 lubjakas-savi.
 Meridian, меридіанъ, pikkuse-
 siht, lõunasiht.
 Meteor, метеоръ, langev-täht.
 420. Meteorstein v. Aerolith.
 Milchstrasse, Млечный путь,
 Linnutee.
 Mineralquelle, минеральный
 источникъ, mineralivee-
 allikas.
 Mittag, полдень, lõuna, kesk-
 päev.
 Mittagslinie, полуденная линия,
 lõunasiht.
 425. Mittelgebirge, среднія горы,
 keskmägestik.
 Mittellauf (eines Flusses), сред-
 нее теченіе, keskjooks.
 Mitternacht, полночь, kesköö.
 Molo v. Hafendam.
 Monarchie, монархія, ainuva-
 litsus.
 430. Mond, мѣсяць, луна, kuu.
 Mondfinsternis, лунное затме-
 ніе, kuuvarjutus.
 Mondjahr, лунный годъ, kuu-
 aasta.
 Mondphase, лунная фаза, kuu-
 nähe (om. -nähte. Tüvi on
 sõnas: n ä h t a k s e).
 Mondviertel, лунная четверть,
 kuuveerand;

- das erste —, первая —, esi-
mene —;
das letzte —, последняя —,
viimne —.
435. Moor, трясина, gaba.
Moorgegend, топкая мѣстность,
rabastik.
Moräne, морена, ajurühk (om
-rüha).
Morast, топь, mädasoo.
Morastheuschlag, болотный съ-
нокось, soo-heinamaa.
440. Morastinsel, островокъ въ бо-
лотѣ, vohmas (om. vohma),
soosaar.
Morgen, утро, hommik.
Morgendämmerung, разсвѣтъ,
puhte (om. puhte).
Morgenröte, утренняя заря,
koit.
Morgenstern, утренняя звезда,
koidutäht.
445. Mündung, устье, jõesuu.
Mündungssee, озеро конечное,
umbjävrv.
Musson, муссонъ, musson.

N.

- Nacht, ночь, õö.
Nadelbaum, хвойное дерево,
okaspuu.
450. Nadelwald, хвойный лѣсъ,
okasmets.
Nadir v. F u s s r u n k t.
Natur, природа, loodus.
Nebel, туманъ, udu.
Nebelfleck, туманное пятно,
udukogu.
455. Nebelregen, мелкій дождь, udu-
vihm.
Nebenfluss, притокъ, jõeharu.
Nebengebirge, отрогъ, haru-
mägestik.
460. Nebenmond, побочная луна,
kuu-sapp.
Nebenplanet, спутникъ, kaas-
rändaja.
- Nebensonne, побочное солнце,
päikese-sapp.
Nehrung, длинная песчаная
отмель, — коса, liivasäär.
Neigung, наклонъ, längus.
neptunische Gebirge v. ge-
schichtete Gebirge.
Neubruch, новина, uudismaa.

465. Neumond, новолуние, poorkuu.
Niederschlag, осадок, sade
(mitm. sademed).
Niederung, низменность, ma-
dalik.
Nomade, кочевник, kolija.
Nord, сѣвер, põhi.
470. Nordlicht, сѣверное сияние, vir-
malised.
Nordnordost, сѣверо-сѣверо-
востокъ, põhikirge.
Nordnordwest, сѣверо-сѣверо-
западъ, põhiloode.
Nordost, сѣверо-востокъ, kirge
(om. kirde).
Nordpol, сѣверный полюсъ,
põhjanaba.
475. Nordwest, сѣверо-западъ, loode
(om. loode).
Nullmeridian, нулевой мери-
дианъ, null-pikkusesiht.

0.

- Oase, оазисъ, rohtsaar, kõrbe-
saar.
Oberfläche, поверхность
(земли), maapind.
Oberlauf (eines Flusses), верх-
нее течение, ülemjooks.
480. Observatorium, обсерваторія,
tähetorn.
Obst, плоды, фрукты, puuvili.
Obstbaum, плодвое, фрукто-
вое дерево, viljapu.
Obstgarten, плодовый, фрукто-
вый садъ, viljapu-aid.
Ocean, океанъ, ulgumeri, ma-
ilma-meri, okean.
485. Orion, Орионъ, Koot- ja -reha,
[Vardatähed, Sauatähed, Ri-
datähed, Ojatähed, Odava].
Orionsgürtel, Поясъ Ориона,
Rootsi-varras.
Orkan, ураганъ, raju, maru.
orographische Karte, орографи-
ческая карта, mäekaart.
Ost, востокъ, ida.
490. Ostnordost, востоко-сѣверо-
востокъ, idakirre.
Ostsüdost, востоко-юго-
востокъ, idakaagu.

P.

- Pallisade, палисадникъ, pihtaid.
Parallelkreis v. Breiten-
kreis.

- Park, паркъ, puestik.
495. Pass, проходъ, mäekuru.
 Passatwind, пассатъ, passatuul.
 periodische Quelle v. Hungerquell.
 Perseus, Персей, Küünla-tähestik.
 Pfahlbau, свайная постройка, vaia-ehitus.
500. Pflanze, растение, taim.
 Pflanzengeographie, география растений, taimestikuline maadebetus, -teadus.
 Pique v. Spitzberg.
 Plan, планъ, piire (om. piirese; tuletatud sõnast piire), plaan.
 Planet, планета, rändtäht, [rändav-täht].
505. Planetenbahn, путь планеты, орбита, rändtähte-tee.
 Planetensystem, планетная система, rändtähtede-kavastik.
 Planiglob, плоскошарie, lamekeras.
 Plantage v. Anpflanzung.
 Plateau v. Nochebene.
510. Platzregen, проливной дождь, vihmaraagim.
 Plejaden, Плеяды, [Uus-] Söel.
 plutonische Gebirge, плутоническія или огненные породы, vanem tule-mäetüüg.
 Pol, полюсъ, paava.
 Polarkreis, полярный кругъ, pavajoon.
515. Polarland, полярная страна, pavaamaa.
 Polarstern, Полярная звезда, Põhjanaan.
 Polarzone, полярный поясъ, pavaöö.
 Poststation, почтовая станція, postijaam.
 Präsepe oder Krippe, Ясли, Vana-söel.
520. Primärformation, палеозойская или первичная формация [группа], esilademik.
 Produkt, продуктъ, произведение, saadus.
 Provinz, провинція (напр. Ostзейскія провинціи), maad (näit. Läänemere-maad).

- Saum des Waldes, опушка лѣса, metsaveeris (om. -veerise).
555. Schaltjahr, високосный годъ, lisapäeva-aasta.
Scheeren, шкеры, kari.
Scheitelpunkt, зенитъ, pääkoht.
Schichtwolke, слоистое облако, kordpilu.
Schiffswerfft, верфь, laevatehas.
560. Schlamm, тина, грязь, muda.
Schleuse, шлюзъ, vesivärv, lüüs.
Schlucht, оврагъ, kuristik.
Schlund, пропасть, kurk.
Schmirgel, наждакъ, kivivaik.
565. Schnee, снѣгъ, lumi.
Schneeflocke, снѣжинка, lumekübe (om. -kübeme).
Schneegestöber, метель, tuisk.
Schneegrenze, снѣговая линия, lumepiir.
Schneelawine v. Lawine.
570. Schneelinie v. Schneegrenze.
Schneestreifen, снѣговая полоса, lumerööbe.
Schneesturz, снѣжный обвалъ, lumekukutus.
Schneetrift, сугробъ, lumehang.
Schütze, Стрѣлецъ, Kütt.
575. Schwamm, губка, käsn.
Schwan, Лебедь, Suur-rist.
Schwüle, душливая жара, зной, lämmastav palavus.
Sedimente, осадки (въ жидкостяхъ), vajused.
Sedimentärgebirge, осадочная формація, vajuslademik.
580. See, der, озеро, järv.
See, die, море, meri.
Seefahrt, мореплаваніе, мореходство, laevasõit.
Seekarte, морская карта, merekaart.
See-Klima, морской климатъ, mere-ilmastus.
585. Seeküste v. Küste.
Seeschlamm, морская грязь, тина, meremuda.
Sekundärformation, мезозойская или вторичная формація [группа], teislademik.
Senkung, пониженіе, nõtk (om. nõtku).
Sirius, Сириусъ, Orjatäht.

590. Skorpion, Скорпионъ, Skorpion.
Solstitium, солнцестояніе, рöö-
gipäev;
Sommer-, Winter- —, лѣтнее,
зимнее —, suvine, tal-
vine —.
Sommer, лѣто, suvi.
Sommergetreide, яровой хлѣбъ,
suivili.
595. Sommersonnenwende, лѣтній
поворотъ солнца, suvine
рöögipäev.
595. Sommerzeichen, знакъ лѣта,
suvetähes.
Sonne, солнце, päike.
Sonnenbahn, путь солнца, päi-
kesetee.
600. Sonnencyklus, кругъ солнца,
päikese-teekond.
Sonnenfinsternis, затмение
солнца, päikese-varjutus;
totale, partiale —, полное,
частное —, täielik, osa-
lik —.
600. Sonnenflecken, солнечное пятно,
päikese laik (om. laigu), —
plekk.
600. Sonnenkörper, солнечное тѣло,
päikesekeha.
Sonnenscheibe, солнечный
дискъ, päikeseõõr.
Sonnenstand v. Solstitium.
Sonnenstrahl, солнечный лучъ,
päikesekiir.
605. Sonnenuntergang, закатъ
солнца, loojak.
Sonnenwende, поворотъ
солнца, рöögipäev.
605. Sonnensystem, солнечная си-
стема, päikesekavastik.
sonnig, освѣщенный солнцемъ,
päevapaistene.
Soolquelle v. Salzquelle.
610. Spitzberg, пикъ, tornmägi.
Springbrunnen, фонтанъ, purts-
kaev.
Springquell, ключъ, purtsallikas.
Sprudel, бьющій ключъ, purts-
allikas.
Staatenbeschreibung, полити-
ческая географія, oluline
maadeõpetus, -teadus.
615. Statistik, статистика, arvustik.
Steinbock, Козерогъ, Kaljukits.
Steinbruch, каменоломня, kivi-
paemurd.

- Steingrund, каменистая почва, kivine aluspind.
- Steinkohle, каменный уголь, kivisüsi.
620. Steinsalz, каменная соль, kivisool.
- Steinsand v. Grant.
- Steppe, степь, rohtlaas, -laan.
- Stern, звезда, [taeva-] täht.
- Sternbild, созвездие, tähestik.
625. Sternkarte, звездная карта-taevakaart v. Himmelskarte.
- Sternschnuppe v. Meteor.
- Sternwarte v. Observatorium.
- Stier, Телецъ, Härg.
- Strand, морской берегъ, взморье, rand.
630. Strandsee, береговое озеро, rannajärv.
- Strasse, проливъ, väin.
- Strichregen, дождь, идущий полосой, vihmargõne.
- Strom, большая рѣка, voolas (om. voolase).
- Stromgabelung v. Bifurkation.
635. Stromschnelle, пороги, kärestik.
- Stromstelle (im Flusse), емакоht.
- Stromsystem v. Flusssystem.
- Strömung, течение, voolus (om. vooluse).
- Strudel, вихоръ, пучина, keerasmik.
640. Stufenland, террасы, järgustik.
- Sturm, буря, torm.
- subarktische Zone, подъарктический поясъ, paraskülmvöö.
- subtropische Zone, подтропический поясъ, paraspalavvöö.
- Süd, югъ, lõuna.
645. Südost, юго-востокъ, kagu (om. kagu).
- Südpol, южный полюсъ, lõunapaba.
- Südsüdost, юго-юговостокъ, lõunakagu.
- Südsüdwest, юго-югозападъ, lõunaedel.
- Südwest, юго-западъ, edel (om. edela).

650. Sumpf, болото, soo.
Sund, зундъ, väin.
Süsswasser, прѣсная вода, ма-
gevesi.

T.

- Tafelberg, столовая гора, lava-
mägi.
Tafelland v. Ноchebene.
655. Tageslänge, долгота дня, päeva-
pikkus.
Tageszeit, время дня, päevaeg.
Tag- u. Nachtgleiche v. Äqui-
noctium.
Tau, роса, kaste.
Teich, прудъ, tiik, olm (om.
olma).
660. Temperatur, температура, soo-
jaseis.
Terrassenland v. Stufen-
land.
Tertiärformation, кайнозойская
или третичная формація
[группа], kolmislademik.
Thal, долина, org.
Thermometer, термометръ,
soojatõõtja.
665. Tiefebene, низменная равнина,
изменность, lausikmaa v.
Flachland.
tiefe Stelle in einem Flusse,
омуть, võrendik (om. võren-
diku), [haud].
Tierkreis v. Zodiacus.
Tierwelt, мiръ животныхъ, loo-
mastik v. Fauna.
Torf, торфъ, turvas.

670. Trabant, спутникъ, kaasrän-
daja.
Treibeis, льдины, ajujää.
Tribsand v. Flugsand.
Tropе, тропикъ, rõõrijoon.
tropische Zone v. Zone.
675. Tundra, тундра, tundra.
Tunnel, туннель, õõnestik,
tunnel.

U.

- Ufer, берегъ, kallas.
Uferland v. Strand.
Untergebirge, низкія горы, ma-
dalmägestik.
680. Untergrund, почва, maarõhi.
Unterlauf (eines Flusses), ниж-
нее течение, alamjooks.

- Untiefe, мель, madal [-koht].
 Untiefe (im Flusse), мель, joatus.
 Unwetter, непогода, raha-ilm.
 685. Ureinwohner, первобытный
 обитатель, algelanik.
 Urgebirge, первозданные горы,
 algmägestik.
 Urwald, первобытный лѣсъ,
 põline mets.

V.

- Varietät, разновидность, eri-
 tõug.
 Verfassung, государственный
 строй, riigikord.
 690. Verhack, засѣка, sõõrd.
 Vertiefung, впадина, põdu.
 Verwittern, вывѣтриваніе, por-
 sumine.
 Viehweide, пастбище, выгонъ,
 karjamaa.
 Viehzucht, скотоводство, kar-
 jandus, karjakasvatus.
 695. Vollmond, полнолуніе, täiskuu.
 Vorberg, предгоріе, eelmägestik.
 Vorgebirge, мысъ, kärk (om.
 karga), maanina.
 Vorkette, второстепенный хре-
 бетъ, eelhari.
 Vorstadt, предмѣстье, agul
 (om. aguli).
 700. Vulkan, вулканъ, огнедыша-
 щая гора, tulemägi, tule-
 purtskav-mägi;
 thätiger, erloschener —, дѣй-
 ствующій, потухшій, -ая
 —, tegev, kustunud —.
 vulkanische Gesteine, вулкани-
 ческія горныя породы, по-
 оrem tulemäetõug

W.

- Wage, Вѣсы, Kaal.
 Wald, лѣсъ, mets.
 Waldgegend, лѣсистая страна,
 laasik (om. laasiku).
 705. Waldindustrie, лѣсной промыш-
 сель, metsatõöstus.
 Waldwiese, лужайка, sannik
 (om. sanniku. Vana sõna),
 ojaama.
 Wärme, теплота, soojus.
 Wasser, вода, vesi.
 Wasserfall, водопадъ, kosk.

710. Wasserfläche, поверхность воды, veerind.
 Wasserhose, смерчь, lohemadu, vesipiiks.
 Wasserkarte, гидрографическая карта, veekaart.
 Wassermann, Водолей, Veevedaja.
 Wasserscheide, водораздълъ, veelahke (om. -lahkme).
715. Wasserstrudel v. Strudel.
 Weideland v. Viehweide.
 Welle, волна, laine.
 Welt, свѣтъ, maailm.
 Weltall, вселенная, ilmastik.
720. Weltgegend, v. Himmelsgegend.
 Weltkarte, карта земного шара, maakera-kaart.
 Weltkörper, небесное тѣло, taevakeha.
 Weltmeer v. Ozean.
 Weltsystem, мировая система, ilmakavastik.
725. Weltteil, часть свѣта, maailmajagu.
 Wendekreis, тропикъ, rõõrijoon;
 — des Krebses, Steinbocks, — Рака, Козерога, vähi-, kaljukitse —.
 Wendepunkt, точка солнцестояния, [päikese-] rõõripunkt.
 Werder v. Holm.
 Werft v. Schiffswerft.
730. West, западъ, lääs (om. lääne).
 Westnordwest, западо-сѣверо-западъ, lääslööde.
 Westsüdwest, западо-юго-западъ, lääsedel.
 Wetter, погода, ilm.
 Wetterfahne v. Windfahne.
735. Wetterleuchten, зарница, päik (om. pälgi).
 Widder, Овенъ, Jäär.
 Wiese, лугъ, aas.

- Wiesenbau, луговоеводство, aasandus, aasatöö.
- Wind, вѣтеръ, tuul; veränderlicher —, переменный —, muutlik —.
740. Windfahne, флюгеръ, tuulelipp.
- Windhose, песчаный смерчъ, tuulispask, tuulispää.
- Windrose, указатель странъ свѣта, kaarekõdarik.
- Windstille, безвѣтріе, затишье, vaige (om. vaike), tuulevaikus.
- Windstoss, порывъ вѣтра, hüling (om. hülingu), puhang.
745. Windwirbel, вихрь, tuulekeerig.
- Winter, зима, talv.
- Wintergetreide, озимый хлѣбъ, talivili.
- Wintersonnenwende, зимній поворотъ солнца, talvine pööripäev.
- Winterzeichen, зимній знакъ (зодиака), talvetähed.
750. Wirbel, водоворотъ, viru.
- Wirbelwind v. Windwirbel, Witterung, погода, ilm.
- Wolke, облако, pilv.
- Wolkenbruch, ливень, lohe.
755. Wolkenhaufen v. Haufenwolken.
- Wuhne, полынья, lahvandus.
- Wüste, пустыня, kõrbe.

Z.

- Zacken (eines Felsens), зубецъ скалы, kaljuhammas.
- Zenit, зенитъ, pääkoht.
760. Zodiakus, зодиакъ, loomaring.
- Zone, поясъ, vöö; gemässigte, heisse od. tropische, kalte —, умеренный, жаркій или тропическій, холодный —, ras-, palav-, külm- —.
- Zwillinge, Близнецы, Kaksikud.

II. jagu.

T ä h. Iga sõna juurde lisatud arv juhatab I. jakku, kust seesama sõna ühes saksa- ja eestikeelse nimetusega on leida.

A.

административный 16.
администрация 15.
акклиматизация 10.
антипассатъ 27.
антиподъ 28. 231.
арктический поясъ 36.
Арктуръ 207.
артезианскій колодезь 37.
архипелагъ 35.
астероидъ 38.
атласъ 39.
атмосфера 40.
атоль 41.
аэролитъ 17.

Б.

барашки 369.
барометръ 53.
баръ 54.
бассейнъ 55.
бассейнъ рѣки 194.
бахча 236.
безвѣтріе 743.
бездна 6.
береговое озеро 630.
берегъ 677.
берегъ (моря, озера) 242.
бить ключемъ 291.
бифуркація 81.
Близнецы 762.
блудящій огонь 322.
болотистое мѣсто, заросшее ку-старникомъ 96.
болотный сѣнокосъ 439.
болото 650.
Большая Медвѣдича 52.
бризъ 95.
бродъ 209.
бродячій 290.
бугоръ 101.
бурунь 91.
бура 641.

бура во время равноденствія 33.
бухта 98.
бѣглый огонь 385.

В.

валъ 147.
верфъ 559.
верхнее теченіе 479.
вершина горы 62.
" " 75.
" утеса 171.
весна 205.
вечерняя заря 3.
" звѣзда 4.
вечеръ 1.
взморье 629.
видъ земли 243.
високосный годъ 555.
вихрь 745.
влажность 174.
внутреннее море 83.
внутренняя страна 82.
вода 708.
водное пространство 183.
водоворотъ 750.
" 639.
Водолей 713.
водопадъ 709.
водораздѣлъ 714.
возвышеніе 23.
возвышенность 150.
воздухъ 393.
воздушное явленіе 395.
воздушный шаръ 394.
волна 717.
востоко-сѣверовостокъ 490.
востоко-юговостокъ 491.
востокъ 489.
впадина 691.
вращеніе земли 547.
время года 329.
" дня 656.
вселенная 719.

вторичная формація 587.
второстепенный хребетъ 698.
вулканическія горныя породы
701. 154.
вулканъ 700.
вывѣтриваніе 692.
выгонъ 693.
" 22.
высокія горы 298.
высота, абсолютная, относитель-
ная 302.
Вѣсы 702.
вѣтеръ 739.
" перемѣнный 739.

Г.

гавань 271.
галька 344.
гафъ 273.
гейзеръ 253.
Гемма 234.
генеральная карта 281.
географическая карта 373.
" широта 239.
географическій 239.
географія 238
географія математическая, физи-
ческая, политическая 238.
географія растений 501.
геологія 240.
гесты 228.
гидрографическая карта 314. 712.
гипсъ 270.
глетчеръ 256.
глина 388.
глинтъ 257.
глобусъ 258.
глубина морская 412.
глушь 122.
годъ 328.
голледица 254.
гора 56.
горизонтъ 307.
горная группа 63.
" порода 244.
" промышленность 58.
" рѣка 60.
" система 225.
" страна 68.
" цѣпь 66. 219.
горный гребень 218.
" отрогъ 226.
" проходъ 221.
" узелъ 220.

горный хребетъ 70.
" " 333.
" " среди двухъ до-
линъ 330.
горныя группы 269.
" массы 402.
горы 217.
государственный строй 689.
гравій 343.
градусная сѣтка 239.
градъ 274
гранитъ 264.
граница 266.
грантъ 265.
гроза 249.
громада скалъ 169.
громъ 115.
гротъ 267.
группа острововъ 318.
" холмовъ 309.
гряды 144.
грязь 560.
губа 99.
губернія 261.
губка 575.

Д.

дача 372.
движеніе земли 78.
дельта 110.
Дельфинъ 109.
дернъ 529.
деспотія 111.
дождевое облако 534.
дождливое время 535.
дождь 530.
" идущій полосою 632.
" мелкій 455.
" съ громомъ или съ гро-
зой 250.
докъ 114.
долгота 381.
" восточная, западная 381.
" географическая 380.
" дня 655.
долина 71.
" 663.
домашнее животное 283.
допотопный слой 113.
дрова 265.
Дѣва 331.
дюны 116.

Ж.

жара 296.
" удушливая 577.

жарь сильный 259.
жатва 151.
жерло 357.
живая изгородь 284.

З.

заводь 156.
заводь 46.
закатъ солнца 605.
заливь 50. 406.
западо-сѣверозападъ 731.
" югозападъ 732.
западъ 730.
зарица 735.
заросль 247.
засуха 118.
засѣха 690.
затишье 743.
затменіе солнца 599.
" полное, част-
ное 599.
звѣзда 623.
звѣздная карта 625.
землевѣдѣніе 140.
земледѣліе 12.
землетрясеніе 135.
земля 137
" высокая и песчаная 228.
земная кора 143.
земной шаръ 134.
зенитъ 557. 759.
зерновой хлѣбъ 356.
зима 746.
зимній знакъ 749.
" поворотъ солнца 748.
знакъ весны 206.
" лѣта 595.
" осени 289.
зной 259. 577.
зодіакъ 760.
зубецъ скалы 758.
зундь 651.
зыбаться 358.

И.

изверженіе 153.
извилистый 100.
изотермы 326.
изотеры 325.
изохимены 323.
иней 536.
иностранное государство 44.
истокъ 43.
источникъ 525.

К.

кайнозойская формація 662.
каменистая почва 618.
каменная соль 620.
каменноугольная формація 349.
каменный уголь 619.
каменоломня 617.
каналъ 334.
Капелла 336.
капля дождевая 533.
караванъ 337.
карта 338.
" земного шара 721.
" небесныхъ свѣтилъ 295.
" рѣкъ 196.
каскадь 339.
Кассіопея 340.
кварцъ 524.
киклады 320.
кильватеръ 342.
климатъ 346.
ключъ 525.
" бьющій 612. 613.
Козерогъ 616.
колонія 350.
комета 352.
компасный ящикъ 353.
компасъ 353.
копица 364.
коралловый островъ 355. 41.
коренное населеніе 315.
коса 379.
котловина 65.
кочевникъ 468.
краевыя горы 528.
кратеръ 357.
круги около солнца, луны 301.
круглякъ 344.
кругъ солнца 598.
кряжъ 303.
культурное растеніе 363.
куполообразная вершина горы 67.
курганъ 263.
кустарникъ 227.
" 246.
кучевыя облака 279.

Л.

лава 386.
лалина 387.
лагуна 368.
Лебедь 576.
Левъ 392.
ледникъ 256.

ледь 125.
 ледяная гора 126.
 ледяное поле 127.
 ливень 531.
   " 754.
 лиманъ 390.
 Лира 399.
 лиственный лѣсъ 383.
 лоцманъ 391.
 луговодство 738.
 лугъ 22.
   " 737.
 лужайка 706.
 лунная фаза 433.
   " четверть 434.
   " первая, послѣдняя 434.
 лунное затмѣніе 431.
 лунный годъ 432.
   " кратеръ 544.
 льдина 128.
 льдины 671.
 лѣсистая страна 704.
 лѣсной промыселъ 705.
 лѣсоводство 203.
 лѣсъ 202.
   " 703.
 лѣтній поворотъ солнца 594.
 лѣто 592.

М.

магнитная стрѣлка 400.
 Малая Медвѣдица 52.
 марево 158.
 марши 401.
 масса земли 141.
   " скаль 169.
 масштабъ 404.
 материковый климатъ 351.
 материкъ 173.
 маякъ 389.
 межа 162.
 мезозойская формація 587.
 меліорація 416.
 мель 51.
   " 682.
   " 683.
 мергель 417.
 меридіанъ 418.
 метель 245. 567.
 метеоръ 419.
 минеральный источникъ 422.
 миражъ 158.
 міровая система 724.
 міръ животныхъ 668.
 Млечный путь 421.

могильная насыпь 263.
 моль 272.
 монархія 429.
 море 405. 581.
 мореплаваніе 582.
 мореходство 582.
 морозъ 204.
 морская грязь 586.
   " карта 583.
 морское теченіе 413.
   " 414.
 морской берегъ 365.
   " 629.
   " климатъ 584.
 морѣна 437.
 муссонъ 447.
 мысъ 697.
 мѣстечко 185.
 мѣстность 230. 375.
 мѣсто стоянки судовъ 24.
 мѣсяць 430.

Н.

нагорье 299.
 нагорная страна 299.
 надирь 210.
 наждакъ 564.
 наклонъ 462.
 насыпь 106.
 небесное тѣло 722.
 невоздѣланная земля 13.
 непогода 684.
 неподвижная звѣзда 181.
 нептуническія породы 241.
 нива 42.
 нижнее теченіе 681.
 низкія горы 679.
 низменная равнина 665.
 низменность 184. 665.
   " 467.
 новина 464.
 новолуніе 465.
 носъ 377.
 ночь 448.
 нулевой меридіанъ 476.

О.

оазисъ 477.
 облако 753.
 область 216.
 обломокъ скалы 166.
 обрабатываемое поле 97.
 образованіе 201.
 обрывъ 59.
 обсерваторія 480.

Овень 736.
овощь 235.
оврагъ 72. 562.
огнедышащая гора 700.
огородъ 237.
огороженный выгонъ 354.
озеро 84. 376. 580.
    "   концевое 446.
озимый хлѣбъ 747.
океанъ 484.
округъ 79.
омуть 666.
опушка лѣса 554.
орбита 505.
орбита земли 133.
Орель 14.
Оріонъ 485.
орографическая карта 64. 488.
осадки (въ жидкостяхъ) 578.
осадокъ 466.
осадочная формація 579.
осадочныя породы 241.
освѣщенный солнцемъ 608.
осень 288.
основаніе горы 74.
островокъ 306.
    "   въ болотѣ 440.
островъ 317.
осыпь 124.
ось земли 132.
осѣдлый 26.
отдѣльная гора 324.
отливъ 119.
отмель, длинная песчаная 461.
отрогъ 457.

II.

паденіе рѣки 195.
палеозойская формація 520.
палисадникъ 492.
параллельный кругъ 94.
паренина 90.
паркъ 494.
парь 89.
    "   107.
    "   117.
пассать 496.
пастбище 693.
пахотная земля 13.
пашня 11.
первичная формація 520.
первобытный лѣсъ 687.
    "   обитатель 685.
первозданныя горы 686.
первоной 312.

перекрестокъ 361.
перелогъ 103.
перемежающийся ключъ 313.
перешеекъ 371.
перистыя облака 160.
Персей 498.
песокъ 551.
песчаная пустыня 553.
пещера 304.
пикъ 610.
планета 504.
планетная система 506.
плантація 25.
планъ 503.
Плеяды 511.
плитнякъ 186.
плодовое дерево 482.
плодовый садъ 483.
плоды 481.
пловая возвышенность 297.
плоскогогіе 297.
плоскошаріе 507.
плотина 108.
плутоническія породы 512.
побочная луна 458.
побочное солнце 460.
поверхность воды 710.
    "   земли 478.
    "   земного шара 142.
    "   моря 409.
поворотъ рѣки 193.
    "   солнца 606.
погода 733. 752.
подводный камень 347.
подземной ударъ 145.
подошва горы 61. 74.
подпочва 680.
подтропическій поясъ 643.
подъарктический поясъ 642.
поемный лугъ 49.
покатость 8.
покосъ 292.
полдень 423.
поле 161.
политическая географія 614.
полноводіе 300.
полнолуніе 695.
полночь 427.
положеніе (мѣстности) 367.
полоса 163.
полуденная линия 424.
полукругъ 277.
полуостровъ 276.
полушаріе 278.
    "   восточное, западное,
    сѣверное, южное 287.

полюнья 756.
полюсь 513.
Полярная звѣзда 516.
полярная страна 515.
полярный кругъ 514.
" поясъ 517.
пониженіе 588.
поперечная долина 526.
пороги 635.
порывъ вѣтра 744.
послѣпотопный слой 18.
почва 136.
почтовая станція 518.
поясъ земли 138. 148.
" жаркій или тропическій,
умѣренный, холодный 761.
Поясъ Оріона 486.
предгоріе 696.
предмѣстье 699.
прибой волнь 91.
прибрежная рѣка 366.
пригорокъ 21.
приливъ 200.
природа 452.
пристань 20.
притокъ 456.
провинція 522.
продольная долина 382.
продуктъ 521.
произведеніе 521.
проливной дождь 510.
" 532.
" 532.
проливъ 407. 631.
промыселъ 248.
промышленность 316.
пропасть 73. 563.
пространство земли 34.
проточное озеро 198.
проходъ 495.
прудъ 659.
прѣсная вода 652.
пряности 252.
пустошь 285.
пустыня 757.
путь планеты 505.
" солнца 597.
пучина 639.
пчеловодство 80.

Р.
равнина 120.
равноденствіе 32.
" весеннее, осеннее 32.
развалины 548.
раздвоеніе рѣки 81.

разновидность 688.
разсвѣтъ 442.
Ракъ 359.
раса 527.
растеніе 500.
резиденція 540.
рейдъ 542.
рельефная карта 538.
республика 539.
рифъ 543.
ровъ 262.
родникъ 525.
роса 658.
роща 233.
" 275.
руда 155.
рукавъ рѣки 191.
русло " 192.
ручеекъ 48.
ручей 45.
рыбоводство 180.
рыболовство 179.
Рыбы 178.
рѣка 190.
" большая 633.
рѣчная система 199.
рѣчной островъ 47.

С.
садоводство 214.
садъ 213.
свайная постройка 499.
сводъ небесный 176.
свѣтъ 718.
свѣченіе морское 411.
сила притяженія 29.
Сириусъ 589.
скала 164.
скалистыя горы 167.
скать горы 232.
склонъ " 7. 57.
Скорпионъ 590.
скотоводство 694.
слоистое облако 558.
слой атмосферы 396.
смерчъ 711.
" песчаный 741.
снѣговая линія 568.
" полоса 571.
снѣгъ 565.
снѣжинка 566.
снѣжный обвалъ 572.
созвѣздіе 624.
солнечная система 607.

солнечное пятно 600.
„ тѣло 601.
солнечный дискъ 602.
„ лучъ 604.
солнце 596.
солнцестояніе 591.
„ лѣтнее, зимнее 591.
соляное озеро 550.
соляной ключъ 549.
сплошная вулканическія горныя
породы 403.
спутникъ 459. 670.
среднее теченіе 426.
среднія горы 425.
Старый Свѣтъ 19.
статистика 615.
степь 622.
стокъ озера 5.
столица 282.
столовая гора 653.
страна свѣта 293.
Стрѣлецъ 574.
сугробъ 573.
сумерки 2.
Суша 370.
сыпучій песокъ 189.
сѣверное сіяніе 470.
сѣверный полюсъ 474.
сѣверо-востокъ 473.
„ -западъ 475.
„ -сѣверовостокъ 471.
„ -сѣверозападъ 472.
сѣверъ 469.
сѣдловина 123.
сѣнокосъ, поросшія кустарни-
комъ 104.

Т.

Телець 628.
температура 660.
теплота 707.
термометръ 664.
террасы 640.
теченіе 638.
„ воздуха 398.
„ рѣки 384.
„ „ верхнее, среднее,
нижнее 384.
тина 560.
топкая мѣстность 436.
топь 438.
торфъ 669.
точка солнцестоянія 727.
третичная формація 662.
трещина 129.

тропа 211.
тропикъ 673. 726.
„ Козерога, Рака 726.
тропическій поясъ 761.
трясина 435.
туманное пятно 454.
туманъ 453.
гундра 675.
туннель 676.
туча грозовая, громовая 251.
тѣсняина 131.
„ 170.

У.

указатель странъ свѣта 742.
укрѣпленный замокъ 102.
ураганъ 487.
урожай 151.
уступъ горы 9.
устье рѣки 197. 445.
утесь 165.
„ 172.
утренняя заря 443.
„ звѣзда 444.
утро 441.
ущелье 305. 348.
уѣздъ 360.

Ф.

фабрика 156.
фавна 159.
фарватеръ 157.
фата-моргана 158.
фирнь 177.
фіордъ 182.
флецовая формація 188.
флора 187.
флюгеръ 740.
фонтанъ 611.
форма земли 243.
формація 201.
фруктовое дерево 482.
фруктовый садъ 483.
фрукты 481.
фульгуритъ 86.

Х.

хвойное дерево 449.
хвойный лѣсъ 450.
холмистый 310.
холмъ 308.
холодокъ 537.
холодъ 332.
хребетъ, главный 280.

